

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Izjava.

Uredništvo „Slovenskega Naroda“ je objavilo v 17. številki z dne 22. januarja t. l. uvodni članek, v katerem se uničevalno obsoja vrednost dolenskega cvička. Da se prepričajo naši vinogradniki, kako zaničljivo in nezmiselno se opisuje naš cviček, priobčimo dobesedno dotični odstavek, ki se glasi:

„Navadni produkt našega vinogradništva je pijača, ki jo prenese samo z najordinarnejšo jedjo napolnjeni kranjski želodec, in še ta težko, kakor priča izredno veliko število tiste strašne bolezni, ki se imenuje rak v želodcu. Ranjki mestni fizik ljubljanski dr. Kovač je vsak večer pridigoval „80% vseh želodčnih rakov je posledica cvička“ in pripričal se je sam na sebi, da je njegov nauk resničen. Pil je namreč sam cviček in umrl za rakom v želodcu. Ker je vinska produkcija v zadnjih letih silno narasla in ne morejo ljudje svojega pridelka prodati, so se različni faktorji z največjo vneto zavzeli za to, da bi kranjski cviček eksportirali. Poskušali so ga izvažati na Češko, poskušali svojo srečo na Moravskem in celo v Ameriki, a vse brez uspeha. Nikjer ne marajo kranjskega cvička, vsem je prekišel in se jim zdi neužit.“

Vsak, kdor je čital ta članek, se je zgražal nad nečuvstvo drznostjo, s katero se kritikuje naš vinski pridelok. Menili smo, da „Slov. Narod“ sam prinese primerno izjavo, v kateri obžaluje neosnovan napad na naše domače vino. Ker pa tega ni storil, se čutimo v interesu domačega vinstva poklicani, da zavračamo z vso odločnostjo tako pisavo, naj pride od katerekoli strani, in da protestiramo proti taki neosnovani kritiki.

Predragocen je naš vinski pridelok in pretežak je naš boj za obstanek, da bi mirno vtaknili tako nepremišljeno kritiko, ki nam spričo današnje vsestranske vinske konkurence lahko neizmerno veliko škoduje.

Vsa kritika je pa tudi neosnovana! Ranjki dr. Kovač ni umrl za rakom v želodcu, katerega si je nakopal z dolenskim cvičkom, ampak umrl je za zastrupljenjem krvi po neki operaciji. Sploh je pa nezmišl, trditi, da se dobi po cvičku želodčni rak. Nasprotno! Dolenski cviček se celo priporoča za pospeševanje prebave. Neresnica je pa tudi to, da ne marajo nikjer za kranjski cviček. Prvi poizkusi našega eksporta so pokazali, da se bo dalo naše dolensko vino zlasti sedaj po obnovitvi vinogradov prav lahko prodajati na Češkem, Moravskem, Gališkem in drugod.

Zato pa tako neosnovano pisavo odločno obsojamo in obžalujemo, da se je našel domačin, ki je mogel spraviti v širšo javnost tako nezmišlno kritiko.

Odbor kmetijske podružnice v Novem mestu,
dne 3. februarja 1910.

Kako dobiš boljše košnje pri lucerni.

Lucerna ali nemška detelja je za naše kraje zelo važna krmska rastlina. Ne le zaradi tega, ker nam po naših krajih manjka travnikov, ampak tudi zaradi tega, ker nam daje bogatejše košnje kakor travniki, ker daje tečnejšo krmo in ker se suši veliko bolj upira kakor druge krmske rastline. Lucerna je vrh tega za zeleno krmljenje posebno hvaležna, saj nam daje po 4 do 5 košenj.

Iz vseh teh razlogov bi morali pri nas obračati več pozornosti na to deteljo in bi si morali prizadevati, da povzdignemo njene pridelke. V ta namen se priporoča pred vsem, da lucerno bolje gnojimo. Če jemljemo leto za leto po 4 do 5 košenj, potem je treba, da ji dobro gnojimo! Le na ta način zamoremo ohraniti lucerno rodovitno! Saj vsako drugo leto bi se moralo lucerni dobro gnojiti. Najbolj se priporočajo v to umetna gnojila in sicer za jesensko gnojenje Tomasova žlindra, za spomladno pa kostni superfosfat ali pa rudninski superfosfat. Razentega je rabiti tudi kalijevo sol, slično kakor na travnikih. Hlevski gnoj se za lucerno manj priporoča, ker ima dosti dušika, ki ga lucerna zastonj dobiva iz zraku. Hlevski gnoj pospešuje razvoj samorasle trave, ki ni kaj prida za lucerno, ker jo izpodriva. Najbolje storimo, da raztrosimo vsako drugo leto po lucerni sledeča gnojila in sicer na oralu 300 kg Tomasove žlindre oziroma 200 kg kostnega superfosfata ali pa 300 kg rudninskega superfosfata in razun tega 75 kg kalijeve soli.

Vsako spomlad je treba lucerno tudi krepko prevlačiti s travniško brano. Na ta način se porije plevelna trava in mah, ki se rad prikazuje na težki zemlji.

Slednjič je treba imeti pazno oko na predenico. Kupovati nam je zaradi tega zmeraj le zajamčeno čisto deteljno seme pri zanesljivih tvrdkah in naj je seme tudi nekoliko dražje. V drugo je pa paziti, da se predenica takoj zatre in pokonča, kakor hitro se prikaže. —r—

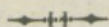
Gnojenje vinogradov z umetnimi gnojili.

Umetna gnojila postajajo čimdalje bolj važna po naših krajih, ne le za gnojenje travnikov, deteljišč, ajde in drugih rastlin, ampak tudi za gnojenje vinogradov. Hlevskega gnoja nam za vinograde navadno zmanjkuje in tako smo prisiljeni pomagati si z umetnimi gnojili. Zlasti za take kraje, kjer so vinogradi oddaljeni, kjer je napeljanje potrebnega gnoja težavno in dragoceno, so postala umetna gnojila važna. Seveda je tudi v takih krajih gledati, da se prideluje iz trtnih in drugih odpadkov kompost (mešani gnoj), ki naj zemljo rahlja in jo bogati na črni prsti, kajti kjer je zemlja težka, je nujno potreba, da jo z gnojenjem tudi rahljamo in bogatimo na črni prsti, če hočemo, da nam postaja rodovitejša.

Za spomladno gnojenje se priporočajo v vinogradih posebno sledeča gnojila: kostni in rudninski superfosfat, kalijeva sol in čilski solitar. Superfosfat in kalijeva sol, ki imata fosforovo kislino, vplivata ugodno na razvoj grozdja, čilski solitar pa na močnejšo rast.

Superfosfat in kalijeva sol se raztrosita spomladi pred prvo kopjo, najbolje čez in čez po vinogradu. S prvo kopjo se podkopljeta. Čilski solitar se raztrosi pozneje, ko začne trta zeleneti. Najraje se trosi to dragoceno gnojilo takrat, kadar je trtje slabotne rasti.

Za 1 oralo vinograda potrebujemo sledeče množine umetnih gnojil: 300 kg rudninskega superfostata, 100 do 150 kg kalijeve soli in 50 do 75 kg čilskega solitra. -r-

Politični pregled.

Kranjski deželni zbor je imel 26. januarja 20. sejo. Poslanec Lavrenčič izroči nujni predlog za regulacijo kamniške Bistrice. Piber in tovariši interpelirajo dež. vlado: ali hoče gozdnim čuvajem, kateri kruto postopajo proti živinorejcem po planinah, naročiti, naj pravično postopajo. Prisojene globe naj poljedelsko ministrstvo blagovoljno odpusti. Predlog za preložitve Markovega klanca na deželni cesti Pljuska-Litija, katere troške v vsoti 13.000 kron naj pokrije pol dežela pa višnjegorski okrajni cestni odbor, se nakaže odseku. Istotako predlog za razširjenje kmetijsko-kemičnega preizkuševališča živil. Na dalje predlog za deželno podporo za zložbo poljedelskih zemljišč. Dež. odbor predlaga podporo za uravnavo Save od Kresniških Poljan do Ribič in pri Ponovičah. Nasvetuje, naj se odproda nekaj parcel od zemljišča na Grmu ter se kupi gozd za grmsko šolo. Potrdi se statut „Zavoda za pospeševanje obrti na Kranjskem.“ Pri posvetovanju o spremembi statuta „Trgovske šole v Ljubljani“ se vname debata o združništvu, ko dr. Novak zahteva, da mora biti v kuratoriju zastopana tudi „zveza slovenskih zadrug,“ ako ga ima „Zadružna zveza.“ S tem je zadel ob politično struno. Po pravici sta mu dr. Lampe in dr. Krek odgovarjala, da združništvo ne sme biti političsko. A liberalci so zanesli vanj politiko. Znano je, kako so liberalci z raznimi oderuhi bili zoper zadruge, posojilnice, kmetijska društva itd. Saj sta si liberalizem in združništvo bistveno nasprotna. Ko pa jih niso mogli zatreti, so sami začeli snovati konkurenčne zadruge meneč, da bodo tako ljudstvo prekanili ter pritegnili v svoj tabor. — Pri predlogu o spremembi mestnega statuta v Ljubljani je prišlo do obširne debate. Liberalci ne marajo spremembe zastarelega statuta iz jednostavnega razloga, ker po sedanjem ložje obdrže svojo večino; po novem bi jo narbrž obdržali, a prišla bi pa vsled proporcionalnega načina volitve tudi manjšina do odbornikov v mestnem svetu. Poslanci S. L. S. so dokazovali naprednjakom, da ko dobijo občine po deželi nov občinski in volitveni red, tudi Ljubljana ne more zaostati. Onim, ki še nimajo volivne pravice, jo moramo dati, da sodelujejo pri občinski upravi. Ker so se liberalci pritoževali, da se načrt ni dal v pretres mestnemu odboru, je dr. Šušteršič predlagal, naj se ta zakon pošlje tudi njemu, da pové svoje menenje, da-si tega ni dolžan deželni zbor, ki je avtonomen, kateri tudi drugih občin ni vprašal radi spremembe obč. vol. reda. — Mestni statut je bil po podrobni debati, katere se liberalci niso vdeleževali, sprejet. — Dovolí se okrajnim cestnim odborom za l. 1910 pobirati višje nego 20%, a ne čez 50% doklade. — Dež. zbor pozivlja vlado, da preišče nepravilno postopanje mlekarjskih nadzornikov pri preiskavi mleka ter naj se zaslišan domači izvedenci. Event. naj se ustanovi v Ljubljani državno preizkuševališče za živila.

V 21. seji se nekaj nujnih predlogov izroči odsekom. Pri proračunu šolskega zaklada se vname daljša razprava, katero provzročijo liberalci, ki zagovarjajo zvišanje učiteljskih plač. Poslanci S. L. S. jim po pravici odgovarjajo: zakaj jih pa niste vzvišali, ko ste imeli moč v svojih rokah? Oni so delali samo obljube, dejanja pa ni bilo. Naša stranka je že učiteljstvu stanjeboljšala, kolikor je to mogoče pri slabih financah. Poslanec Jarc po pravici ožigosa liberalno hinavščino, ki vedno povdarja svojo ljubezen do šolstva — in predbaciva nam, da smo nasprotniki. „Vi vedno trdite, da smo mi sovražniki šol. Mi nismo sovražniki. Ko je vladala prejšnja večina, ste otvorili 8, 10 do 12 novih razredov na leto. Ko smo mi prevzeli odgovornost, smo se držali načela, da se otvori nov razred, kjer to zahtevata občina in krajni

šolski svet. Konsekventno smo se tega držali in otvorili leta 1908. 32, leta 1909. pa 42 novih razredov. (Čujte! Čujte!) Avanziralo je 74 učiteljev, prej jih je pa le 20. Zato smo mi sovražniki šole (Pritrjevanje), 10 odstotkov učiteljstva je bilo pomaknjeno v višje plačilne razrede. Taki sovražniki učiteljstva smo mi!“ (Pritrjevanje.) Še v Ljubljani niso liberalci sozidali toliko šol, kolikor jih zahteva vlada in resnična potreba. — Dr. Krek omenja, da ljudstvo s šolami ni zadovoljno. Ono opazuje nasprotstvo pri vzgoji v šoli in doma. Učiteljstvo se mora zavedati, da mora sodelovati s stariši. Mej tema činiteljema je nastala velika vrzel. Žal, da večina učiteljstva tega ne vidi. Po politični agitaciji ne bo dospelo do zboljšanja svojih plač. — Poslanec Hladnik poroča o nedostatkih na dolenjskih železnicah. Omenja, kako površno je narejena št. janska proga, kako je podjetništvo preziralo posestnike odstopljenega zemljišča in še zdaj ni plačalo odkupljenega sveta. Splošna je pritožba prebivalstva, da nima ta železnica zveze z Novim mestom, dasi stoji vlak v Trebnjem 3 ure 23 minut. In bi iz Trebnjega do Novega mesta in zopet nazaj lahko prišel v eni uri. In vendar bi bilo ne samo iz mokronoške in šentrupertske doline jako železi zvezo z metropolo Dolenjske z Novim mestom, kjer so imenitni sejmi, dve javni bolnišnici in sedež mnogih uradov. Da sedaj prvi vlak zjutraj pride v Novo mesto šele ob pol 11. uri, odkoder je v središče mesta še skoraj 20 minut, je pač prepozno tako za urad, še bolj pa za sejm, ki se vedno po dolenjskih krajih prične že ob 7. uri. Bilo bi zelo ustrezno, ako bi vsaj en vlak zjutraj vozil od Trebnjega do Novega mesta. Zato predlaga:

1. Deželni odbor naj blagovoli vplivati na to, da bi se onim posestnikom, ki so odstopili za to železnično progo zemljišča, vendar enkrat izplačala kupnina in povrnilo tudi davščine od tega zemljišča. 2. Deželni odbor naj deluje pri ravnanju državnih železnic na to, da bi ta železnica imela direktno zvezo z metropolo Dolenjske, z Novim mestom, kjer so mnogi uradi, veliki semnji in dve javni bolnišnici. (Pritrjevanje.) Poslanec Dular izvaja: Ker se je že govorilo o šentjanski železnici, bi jaz tudi glede dolenjske železnice rad nekaj omenjal. 1. Uprava dolenjskih železnic pri luči silno varčuje. Kolodvori so navadno v temo zaviti. Lahko se vsled tega pripeti nesreča. 2. Vožnja na tej železnici je silno počasna. (Dr. Šušteršič: V tem času se pride lahko na Dunaj!) Od Ljubljane do Straže vozi n. pr. 4 ure 9 minut, dasiravno ne znaša vsa daljava niti 80 km, dasi se je obetalo že pred par leti, da se vpelje hitrejša vožnja. 3. Na Stražo imamo samo dvakrat zvezo, tako da v Ljubljano ni mogoče iti pred 11. uro. In isti vlak, ki gre iz Ljubljane ob pol 8. uri zvečer, nima s Stražo nobene zveze, dasi je Straža važna postaja radi bližnjih Toplic. 4. Dolžan sem tudi pripomniti glede premalo vozov, tako da se mora večkrat ljudstvo v živinskih vozeh peljati ali pa v osebnih vozovih stati. (Čujte! Čujte!) Dovoljujem si torej postaviti resolucijo: Deželni odbor naj se obrne z vlogo na upravo državnih železnic, ki naj potrebno ukrene, da bodo železnični kolodvori zadostno razsvetljeni in da se vpelje v Stražo trikratna zveza. Tudi naj se dela na to, da se vpelje hitrejša vožnja in zadosti ljudstvu z osebnimi vozovi. (Pritrjevanje.) Predlogi poslanca Hladnika in Dularja obveljajo soglasno. — Poslanec Povše poroča o zvišanju tarifov južne železnice, ki je pravo hudodelstvo proti našemu ljudstvu; naša dežela je najbolj prizadeta, torej naj deželni zbor protestira proti temu zvišanju, kar soglasno obvelja. — Dr. Lampe govori o nujnem predlogu glede na zgradbo proge Metlika-Karlovce, ki slove: Z ozirom na to, da namerava kraljeva ogrska vlada v jasnem protislovju z dogovorom z avstrijsko vlado progo Karlovce-Metlika zgraditi po načinu vicinalnih železnic, se pozivlje centralna vlada, da z vso odločnostjo prisili kraljevo ogrsko vlado, da izpolni protokolično ugotovljeno obvezo v dogovoru z dne 22. novembra 1907, člen I., točka a, b, c. Dr. Lampe ožigosa verolomstvo ogrske vlade, na kar se predlog soglasno sprejme.

Skoro vsi deželni zbori imajo svoja zasedanja, v katerih se rešujejo proračuni, deželne potrebščine, načini, kako pokriti tolike primanjkljaje, ki so se povsod — razven Predarliskem — pokazali.

Najvažniši je češki zbor v Pragi. Tam je tudi težišče notranje politike avstrijske. Dne 3. februarja se je začel. Vlada je predložila zakon o reformi volivnega reda in narodni avtonomiji za Nemce. Pri tem so Čehi po pravici klicali: „Zakaj pa vlada kaj takega ne predloži tudi za Slovence v štajerskem deželnem zboru?“ Nemci so začeli obstrukcijo, nočejo spoznati, da oni delajo krivico drugim narodom, sami imajo itak že vse. Ker ne pride do sporazuma, bodo zbor zopet odgodili.

V štajerskem deželnem zboru je obstrukcija slovenskih poslancev Kmečke Zveze obudila veliko pozornost, o kateri pišejo vsi večji listi. Nemško-nacionalna večina je žalila slovenske zastopnike, preglasuje vse njihove opravičene predloge, skratkoma odklanja vse zahteve po slovenskem šolstvu, z grdimi priimki psuje kmečke poslance itd. Nacionalci so hoteli v naučnem odseku vtihotapiti čisto nov zakonski načrt, po katerem so občutno prizadete narodne razmere na južno-stajerskem šolskem polju; dasi so bili že tiskani predlogi posl. Wastiana, dr. Verstovška in Horvateka. Slovenci protestirajo proti nemškemu nasilstvu. Več sej že traja njih obstrukcija. Celo kmečki poslanci govorijo po več ur zapored. Slovenska beseda odmeva po zbornici v veliko jezo zagrizenih Nemcev, ki še ne morejo doseči svojih nakan. Proračun ne pride v obravnavo. Štajerski Slovenci nosijo skoro polovico davske moči — a dobiček naj bi imeli samo Nemci. Čast našim poslancem, da stojé kot levi na braniku domovine.

Goriški zbor zelo marljivo rešuje nebroj prošenj in podpor. Mej drugim je dovolil tudi 150.000 K za nameravano železnično progo Sv. Lucija-Kranjska meja, oziroma Bovec-Belapec.

Državni zbor se skliče v drugi polovici t. m. Mej tem se vrše pogajanja radi spremembe v ministrstvu in o vsporedu parlamentarnega delovanja glede vojaških novincev, rednega proračuna in davčnih reform. Imenujejo se razni ministrski kandidati, a to so sama ugibanja. „Slovanska Jednota“ ima prihodnji teden sejo, njen glas se bo moral upoštevati.

Mažari torej imajo novo vlado pod načelnštvom grofa Khuen-Hedervarya. Koj v prvi seji ogrskega državnega zbora so klicali ministrstvu: Abzug cesarski uslužbenec! (Mažari namreč nočejo čuti o cesarju, nego le o svojem kralju.) Izrekla se je Khuen nezaupnica. Stranke so še razdvojene. A ko izvohajo, da Khuen mažarstvu ni nevaren, se kmalo sprijaznijo — in bodo zobale iz njegovih jasel. — Kaže se to že zdaj, ko se je Khuen posrečilo pridobiti Hrvate za svojo vlado. — Kot bivši ban hrvatski pozna omahljive hrvatske politike, da jih je zapredel v svoje mreže.

Ban Rauch je odstopil in novi ban hrvatski je postal pl. Tomašić, katoliški odpadnik in zdaj pravoslavni, da se je mogel z drugo poročiti. Na pust sta Khuen in Tomašić prispela na Dunaj, da ban priše. Nova mažaronska vlada se prične na Hrvatskem. Koalicija se jej je prodala. Khuen in njegovi podkupljenci narbrž Hrvatsko prilagodijo v ogrski komitat. Avtonomija trojedne kraljevine bo pokopana. Kdaj se bodo hrvatske stranke spametovale in branile stare pravice svoje domovine?

Hrvatski sabor bo sklican koncem februarja.

O zblizanju **Avstrije in Rusije** se veliko piše. Gotovo bi bilo za obe najboljše, če živita v prijateljskih razmerah, osobito z ozirom na Balkan.

Turška ima baje pripravljene tri vojne zборе, ne toliko proti Bolgarski, nego proti Grški, kateri radi Krete ne zaupa.

Italija se pripravlja zoper vsakovrstno presenečenje. Zadnjič smo povedali, da ima na severnih mejah veliko vojaščine, zdaj pišejo, da preosnujejo Brindisi kot vojno lukso, kar je posebno važno na onstranske obale Albanije, a tudi Dalmacije.

Francija zdihuje pod novim udarcem strašne povodnji, ki je samo v Parizu škode naredila okrog 200 milijonov. Voda je stala po ulicah do 10 m visoko. Francoska zbornica se je izrekla za fakultativno (neprisiljeno) zavarovanje malih kmetov in njih rodbin.

Angleške volitve so končane. Liberalna stranka je obdržala le majhno večino. Odločevali bodo irski narodnjaki.

Abesinskega cesarja Menelika so že parkrat proglasili mrtvega, zdaj pa listi zopet pišejo, da ni res, in da v Abesiniji ni bilo klanja Evropejcev.

V **Perziji** je bivši šah skušal napraviti revolucijo, a so že ob meji priprli njegove odposlanke.

Iz **severne Amerike** se poroča zopet o velikih nesrečah po rudnikih. Vsled eksplozij je zgubilo mnogo ljudij življenje. Varnostne naredbe so prepomanjkljive.

Agitirajte pridno za Dol. Novice pri svojih sosedih in prijateljih!

Zabavi in pouku.

Iz lovske torbe starega Nimroda.

Spisal Iv. P.

(Konec)

VI.

Resnični lastni dogodki.

„Belin“ s svojo zraščeno nožico ni zver dolgo preganjal, ampak vrnil se je in brž vzdignil drugo. Brez števila živali mi je prignil in neumorno vztrajal do konca lova.

Poleg tega je bil tako bistrega uma, da so moji obiskovavci kar strmeli. Sedel je na klopi pri peči, s svojimi črnimi očesci naravnost in pozorno gledal zdaj tega zdaj onega, kakor bi vse umel, o čemer teče razgovor. Neki župnik me je vprašal: „Kje si dobil to živalco? Verjemi, da tako ljuheznjivega in bistrogleda kučka nisem še videl.“

Zalostna je bila njegova smrt. Gad ga je pičil v tenko kožico pod vratom. Ker je bilo o poletni vročini, je moral biti pik zelo strupen. Glavica je naglo in grozno otekala, noben pomoček ni izdal, zadnjič me je mlo pogledal in „Belinka“ ni bilo več. Na vrtu v Planini pod košatim bezgom počiva.

„Muha“, izvrstna lovka, doma iz poljanske doline na Gorenjskem, je bila moja poslednja družbenica na lovskih izletih, navadne kmečke vrste, a v vsakem oziru nepresežno dobra, zlasti za gonjo. Pridrila je n. pr. zajca dvakrat, trikrat nazaj, kjer je bil prvič skočil izpod grma. Obstreljena lisica ji nobena ni ušla, tako dolgo jo je davila in premetavala, dokler ni prišel lovec in borbi naredil konec. Nikoli se nisem bal tudi psice za lov držati, ker so vztrajne, miroljubne in bolj navezane na hišo. Lovec dobi dober naraščaj, narlepše mladiče obdrži, druge odda ali uniči. „Muha“ je bila tako strastna za lov, da je dopoldan še gonila, zvečer 5 mladičev pod seboj imela. Za lovsko rabo je bila vredna 100 K. Imel sem njo in hčer „Iskro“ pri sebi v Kandiji z namenom, še kdaj za par ur ob solnčnem vremenu stopiti v gozd, bolezen mi tega veselja ni pustila in me pritirala do groba. „Muha“ služi sedaj topliškim lovcem, „Iskra“ bo spremljevala novega g. župnika v Semiču.

Dragi lovo-ljubi! Ako hočete ugodnih vspehov na lovu, držite narboljše pse, ki jih morete dobiti in ne dajte jih proč!

Po leti imejte privezane, da vam ubajajoči o prepovedanem času v gozd ne preženejo in ne uničijo zaroda!

Ne lovite dan za dnem, pes in zver potrebuje ta počitka, odmora! — Narboljši čas za lov sta mesca november in december, takrat je divjačina dorasla, debela, dolgo užitna in okusna, dnevi so hladni in psi lahko gonijo.

Meseca septembra se le v sili stopi po kakega mladička; ako priteče večji uhač, naj se mu prizanese, utegne biti mlečna samica.

Streljajte na tako daljavo, da žival gotovo pade.

Pazite na nevajene lovce, da ne bo nesreče! Letos so na Kranjskem trije mladi hišni premožni gospodarji na lovu našli zgodnjo smrt, koliko pa je bilo ranjenih. Po vsakem premiku v drugi oddelek, naboje iz pušk potegniti, zlasti pa po sklopu lova!

Pokončujte ropno zver in klati-mačka!

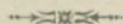
v) *Divji petelin, kako poje in kako se strelja.* Ta pernati kralj naših gozdov se je v zadnjih letih tako razplodil in namnožil po naših hribih in dolih, da pravemu lovcu kar srce skače veselja, ko se bliža mesec april. Navadno začnejo lovci takoj po Vel. noči peteline zasledovati, da zanesljivo poznajo njih pevske okraje. Petelin ima svoje stalno pevsko mesto: dolino, rob, da celo drevo, kjer zbira kokoši okrog svoje častitljive osebe in ga ne zapusti, dokler se razmere v gozdu ne spremenijo ali ga ne zadene strel iz lovčeve puške. Pred več leti so le po graščinah stari izurjeni petelinarji poznali ta nad vse zanimivi in znameniti lov. Pisatelj teh črtic ga stavi na najprvo mesto naših lovov in ima leto za zgubljeno, ko ni nobenega petelina dobil. Zadovoljen je, če samo enega domov prinese in se ne ustraši narvečjega truda, nobenega izdatka.

Ko so v graščino Haasberg nosili peteline z gozda, sem z nekako pritajeno zavistjo blagroval lovce, ki so tako krasnega in ponosnega ptiča ustrelili. Želja vsaj enega v življenju videti, samo opazovati, kedar poje, se je slednjič tako globoko vsedla v srce, da je nisem mogel več zatreti. Prosil sem grajskega. nedavno v ljubljanski bolnici umrlega logarja Čeha Tureka, naj me vzame ob ugodni priliki s seboj, petelina — samo gledat in poslušat. Vse je bilo dogovorjeno. Bila je krasna majnikova noč.

Ob eni po polnoči odrineva. jaz na konju, on peš s svetiljko v roki. Lovski čuvaj je bil že naprej poslan na opazovanje. Dospel v gozd „Za goro“ počakamo pri zakurjenem ognju, da se čuvaj vrne in pove, kako stvari stojé. Že od daleč zašepeta, da je petelin na licu mesta in krepko poje. Brez odloga z logarjem odrineva in se bližava. Logar kmalu petelina začuje. Ustaviva se in vpraša me, čujem li petelinov glas. Dolgo nisem nič razločil, kar bi bilo podobno ptičjemu petju. Mislil sem poprej, da tako velik ptič pri 5 kilah teže tako krepko zakukorika, da odmeva jutranji pozdrav eno uro daleč po grapah in jarkih. Pa glasi se tako preprosto, tiho in zamolklo, da je nevedno tako veličastnega in ponosnega ptiča. Naprej posamezni krepki udarci, potem votlo grgranje in končno rezko sikanje. Med zadnjim treba dva- trikrat oprezno skočiti naprej, da pod nogami ne zahrešči kaka trska, veja ali skala. Pevajoči petelin nič ne sliši, je ves zamaknjen in neka mišica, ki je drugi ptiči nimajo, v spodnji čeljusti uho takrat popolnoma zatisne. Veščak ji je dal ime: „Processus maxillae inferioris auricularis“. Slava onemu Nimrodu, ki je prišel na to, da je samo na ta način mogoče petelinu bližati se in ga v pest dobiti. Žal, da ne vemo njegovega imena. Skoraj $\frac{1}{4}$ ure sem stal pod smreko, na kateri je petelin svoje zaljubljene pesmi in kretnje izvajal. Drsal je po suhi veji z enega konca v drugi, ognjevit oddajal glasove tiste svoje pesmi, rep razpenjal kakor naš domači puran in z glavo hlatal po zraku. Pri tem se mu je omehčala mesnata bunčica vrh glave in odletavala naprej. Po vseh teh komedijah, ki jih uganja med petjem, bi se petelinu bolj spodobilo ime „divji puran“ kot divji petelin. Naposled moj petelin v solnčnem žarku zapazi steklo mojega daljnovidca, z velikim šumom zaflofota in odpluje v niže ležeče zlebove. Vendar bil sem zadovoljen, da sem divjega petelina videl in delj časa opazoval v zamaknjenem petju.

Prihodnje leto pa me je doletela v resnici nepričakovana sreča, da sem divjega petelina ustrelil in sicer z narvečjo lahkoto. Dne 15. maja l. 1895 ob tričetrt na 4. jutraj na meji trških in spodnje-planinskih delov je ležal pred menoj divji petelin. Sedel je na vrhu nizke košate smreke. Bil je mladič in našel smrt kakor že to leto eden na istem mestu, kajti star petelin nikakor ne pusti, da bi se še kateri drugi oglasil v njegovem pevskem okrožju. Tu hoče biti neomejen vladar, sicer se vname boj na življenje in smrt. — Knez W. je tisto leto sam prišel na petelinji lov in jih že mnogo pripeljal v grad. Nenadoma zbolil in mora k svojemu osebnemu zdravniku na Dunaj.

Pred odhodom je milostno 3 pevajoče peteline prepustil meni, nadzorniku graščin Reismüllerju in višjemu gozdarju Hahnšu. Takoj prihodnje jutro smo se napotili na dotična mesta in moj je bil že pred 4. uro v roki. Brzjavil sem nemadoma knezu, ki je velikodušno odgovoril: „Gratuliere, behalten Sie den Hahn zum Andenken!“ Slovesno smo ga pojedli, okusno pripravljen nam je izvrstno dišal, in ni se nam godilo kakor nekemu razpasencu, ki je razlagal, kako treba petelina za pečenko prirediti. Toliko in toliko dni se mora strojiti ali ležati zakopan, potem se odere in fino s slanino nadene — nazadnje se — okno odpre ... in trešči na gnoj, ko je bila kuhinjska umetnost skažena. —

† Duhovni svètnik Ivan Podboj.

Zgornje vrstice so zadnje, ki jih je stari Nimrod spisal za naš list neposredno pred svojo smrtjo. Ko je urednik Dol. Novic dne 4. febr. v petek popoldne obiskal njih premarljivega sotrudnika, je župnik Podboj sedel pri pisni mizici in uprav dokončal ta odstavek iz svojega lovskega življenja rekoč: Zdaj bom pa dostavil še opazko, da s tem sklenem za svojo osebo ta spis. A ni več zapisal, moral je v postelj. Urednik je prejel še sklep, kakor ga zgoraj čitate.

Tedaj tudi Ti, dragi Ivan, si zapustil solzno dolino, Tvoj duh je vzletel v one jasne višave, po katerih je tako koprnelo Tvoje srce, uživat rajsko Solnce, kamor se je s trdnim upanjem oziralo Tvoje oko!

Ivan Podboj je bil eden izmed odličnih duhovnikov slovenskih, kateremu je gorko plalo srce za vero in dom. Vse svoje moči je posvetil cerkvi in svojemu narodu. Bil je pristen sin ribniške doline, ki je dala naši domovini že dokaj dičnih mož. Rojen je bil v trgu Ribnica dne 17. decembra l. 1848. Iz ljud-

skih šol v Ribnici in Kočevju je prišel v latinske v Ljubljano, kjer je dovršil z izvrstnim uspehom tudi bogoslovje ter bil 30. julija 1872 posvečen v mašnika. Z navdušenjem je nastopil svoje duhovno službovanje, najprej v Vipavi, kjer je opravljal tudi učiteljsko službo po štiri ure na dan. Kapelan je bil pozneje v Logatcu, v Št. Vidu pri Zatičini, v Slavini. Kot kurat v Šent Petru ob južni železnici je bil nekako središče katoliško-narodnega pokreta na Notranjskem. Ko je bila izpraznjena župnija v Planini, vleklo ga je tje kaj srce, ker je bil njegov stari oče Anton iz Planine doma in se je bil preselil v Ribnico. Tu je pastiral od l. 1888 do l. 1902, spoštovan od faranov in svetle knežje rodbine Windischgrätzove, ki ondi v Haasbergu poseda svoj grad ter pogosto tam biva. Ker si je pa nakopal bolezen po udih — nadležni protin, je hodil mnogo po raznih toplicah, da bi si ga pregnal. To je bil tudi eden izmed vzrokov, da se je kot župnik preselil v naše dolenske Toplice, meneč, da bo lažje preganjal nadležno bolezen. Res je revmatizem pregnal — a skuhal si je v gorkih kopelih tako svojo kri, da je nastopila anemija, vsled katere je tako hiral zadnja leta, da je moral stopiti v pokoj. Dne 1. majnika 1909 se je začasno naselil pri čč. usmiljenih bratih v Kandiji. Meseca julija je šel na odmor v duhovsko zdravilišče Ika pri Lovranu, od koder je delal izlete na morju ob romantičnem Kvarneru in ob vsej dalmatinski obali noter do staroslavne Dubrovnik, obiskal za slovo Marijo na Trsatu — pozneje še nekatere prijatelje ter se vrnil pod jesen zopet k usmiljenim bratom. Tu je še urejeval svoje spise ter marljivo delal za naše „Novice“, katere je med drugim uprav on ohranil pri življenju, vedoč, da jih naše ljudstvo v tej preporodni dobi živo potrebuje.

Čuteč, da mu moči zmirom bolj pojemajo, vpraša zadnji mesec zdravnik: „Koliko časa mu je še živeti?“ in ko izve, da prilično 14 dni, ves vdan v voljo božjo brez bojazni čaka rešitve tega zemeljskega trpljenja. In res le par dni čez napovedani rok se oglasi bela žena ter ga 6. febr. spremi v večnost. Ko se je v nedeljo častilo v frančiškanski cerkvi izpostavljeno sv. Rešnje Telo, je dospela vest o njegovi promnulosti in vsa cerkev je pred blagoslovom molila za njegov dušni pokoj.

Dne 8. februarja popoldne ob 2. uri se je pomikal velik spreved iz Kandije od usmiljenih bratov čez mesto na kolodvor. Prihiteli so Podbojevi čestilci in prijatelji od blizo in daleč. Spreved je vodil ob asistenci vsega kapitelja ter skoro vse dekanjske duhovščine p. n. g. prošt dr. Elbert. Opazili smo g. okr. glavarja barona Rechbach, okrožnosodnega predsednika dr. Kavčiča, mnogo gg. sodnih svètnikov ter zastopnikov raznih uradov. Častno število gospā, na čelu jim predsednikova, je sledilo krsti, katero so nosili prvici uniformirani nosači. Iz Toplic je bilo zastopano županstvo in razna društva s svojimi zastavami. Požarna bramba se je vdeležila korporativno. Zastopniki so prišli celó iz Trebnjega na čelu jim notar Kušar. Pevski zbor ad hoc je zapel pod vodstvom kapiteljskega dirigenta Hladnika pri mrtvašnici in na kolodvoru dve žalostinki. — Truplo se je prepečalo v Ribnico, kjer je bilo na pepelnico okrog poldne pokopano. Rajnik je namreč želel počivati mej svojci v rodni grudi. Nimamo časa ni prostora, več zapisati o pokojniku, pridržimo si za pozneje. Eden naših ožjih rojakov, vrl Dolenjec po duhu in delu, se je ločil od nas. Kristalno čist značaj neomajljive zvestobe do cerkve in naroda legel je v grob. Od nas poslovilo, a od Boga mu plačilo! — „Dolenjske Novice“ so svojemu sotrudniku v znak hvaležnosti mestu venca izročile zavodu usmiljenih bratov 20 kron.

Dopisi.

Mirna. — O št. janški železnici. — V petek, 21. jan. je v globoki zaseki v Zijavnici med Mirno in Trebnjem zasula zemlja, ki se je od strani odtrgala, opoldanski vlak, da je obtičal. Moral je priti na pomoč drugi stroj iz Št. Janža, ki je zasuti stroj izvlekel iz pasti. Zijavnica je požrla že lepe denarce št. janški železnici, pa jih bo še. Govori se, da se namerava ta kos proge preložiti, kar bi bilo čisto pametno. Čez dva dni je bila proga zopet prosta in so vlaki redno vozili. — Čudimo se splošno, da je država prevzela tako slabo zgrajeno železnico, kakor je ravno št. janška. Veščaki sami se izražajo: „Ko bi navaden „šustar“ delal to železnico, bil bi jo boljše naredil!“ Se do danes ni plačalo podjetništvo te železnice vsega za to porabljenega zemljišča, niti niso še vseh mejnikov postavili in ne davkov odpisali, kar bi se po zakonu moralo zgoditi najpozneje eno leto po otvoritvi. Sedaj pa je 15. oktobra 1909 že minulo eno leto, pa še ni nič.

Pač pa se železniško podjetništvo oblastno šopiri na tuji zemlji in gorje posestniku, ako tudi po nevedoma izorje kak njihov „flok“. Precej te ima državni pravnik v rokah in sedel boš, ker tako hoče „nemška gospóda“. Nič ne pomaga, četudi vsi posestniki lahko prisežejo, da jim meje še nihče odkazal ni. Da se pa v Zijavnici zemlja udara, da vlak zasuje, da je tu ne zemlja, ampak človeško življenje v nevarnosti, zato se pa menda ni treba brigati. Pride pa še vse to na „solnce“.

Tudi tega ne razumemo. Št. janški vlak pride do Trebnjega in tam čaka in kuri stroj 3 in pol ure, da pričaka vlak iz Ljubljane. Železniško oboje pa prodaja dolgčas ali pa popiva po Trebnjem. Ta čas bi pa ravno ta vlak brez posebnih stroškov lahko peljal enkrat v Novomesto in nazaj. Kolika dobrota bi bila to za prebivalstvo! Sedaj pa čakaš in prezebaš v Trebnjem 3 in pol ure, ko se pripelješ nazaj iz Novega mesta in hočeš z vlakom v Mokronog. To je skupaj sedem debelih ur časa. Posebno bolnikom je to zelo mučno, včasih tudi usodepolno. Zakaj se upravni svet Dolenjskih železnic ne spomni tu na ljudski blagor? Dr. Tavčar bi si tu lahko zaslužil boljše lovorike, kot s svojim žalostnim krikom: „Odreti se ne damo.“ Ali mora vedno „zabiti kmet“ biti tisti, ki sproži kako dobro misel. Ali ne znajo go spodje, ki imajo pri tem besedo, družega kot „šimeljna jahat“, t. j. vse pustiti po „starem“?

Se nekaj je po „starem“ pri št. janški železnici. Pa da resnico povem; tu ne „jahajo šimeljna“, ampak vozijo pohlevni „stari pramčki“ še vedno okorni poštni voz od Sevnice do Trebnjega in od Trebnjega do Sevnice, vsaki dan enkrat tje, enkrat nazaj. Vlak pa vozi že od otvoritve vedno poštni voz — prazen — tje in nazaj. Misleč človek se bo vprašal: „Zakaj ne vozi železnica tudi pošte, ko ima voz priklopljen?“ Dobila bi vsa št. Rupersko-Mokronoška dolina pošto vsaki dan redno za 8 do 12 ur poprej kot s poštnim vozom. Pa „pramčki“ in poštna direkcija vozijo po „starem“, ker bi menda „ambulanca“, t. j. pošta na železnici stala par kronic več kot vozna pošta. To je posebna skrb za korist „poštne kase“, — ne, zmotil sem se, za korist ljudstva. — ? — (Dostavek uređn.: Kričeče razmere te železnice zahtevajo spremembo. Občinski uradi in drugi merodajni činitelji naj se po poslancih zgledajo na kompetentnih mestih.)

V Gorenjivasi pri Mirni bo začela št. janška premogovna družba kopati premog. Tu je pred leti že preblagorodna gospa Hočvarjeva iz Krškega dala kopati, pa je bil premog le rujav. Morda bo v globini boljši. Kako bo šlo delo spod rok, bomo že sporočili.

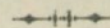
Mirna. Slovensko katoliško isobraževalno društvo je imelo 16. jan. svoj občni zbor. V odbor so izvoljeni gg.: župnik Anton Kocijančič, predsednik; Anton Šolar s Trbinca, podpredsednik; Zidar Josip iz Sotle, tajnik; Alojzij Šolar iz Mirne, blagajnik; Anton Šolar iz Mirne, gospodar; Martin Seher, organist, I. knjižničar; Vid Ambrožič, mladenič, II. knjižničar; Alojzij Škarja, zastavonoša. Društvo je napravilo lani 7 predavanj in jedno veselico. Letos bomo še marljivejši. Zato vabimo nove ude, da pristopijo, stari pa naj nikar ne odstopijo.

Iz Šent Jerneja 26. jan. — Dne 28. februarja bo c. kr. ministrstvo za deželno brambo nakupovalo konje za vojaško upravo pri nas v Šent Jerneju na Dolenjskem. V prvi vrsti potrebuje imenovana uprava konje za ježo v starosti 4 do 7 let, visokosti 158 do 166 centimetrov. Cena za enega konja se bode plačevala 700 K ter dobe dotični prodajalci, ako so prodano živali sami vzredili, še darilo poljedelskega ministrstva v znesku 100 K, izjemoma tudi več. — Da pa bode mogoče posestnikom sposobnih konj tudi druge, manjše ali večje konje, kateri ugajajo za vožnjo in za prenašanje tovorov, prodati, pride na povabilo konjerejskega odseka na ta dan tudi druga vojaška komisija iz Maribora, katera kupuje konje za stalno vojsko. Toraj posestniki sposobnih konj, pripeljite veliko take živali omenjeni dan, da boste dobili tako visoke svote denarja za svoje konjiče.

Iznenadila nas je vest, da je č. g. kapelan Leopold Kolbezen prestavljen v Prečino. Bil je za vse dobro vnet; izobraževalno delo po naši obširni fari je imelo v njem najbolj navdušenega podpornika. — Ko se je šel 25. jan. poslovit v pleterski samostan, ga je pisec spremljal. Začudila sta se, ko sta pri samostanskih vratih, kjer se deli miloščina, zopet našla toliko ljudi! Dan na dan prihajajo tja reveži ter so bogato obdarovani. Kolika dobrota za vso okolico! — Ob povratku domov smo pa v smeri proti Novem mestu videli novi komet. Glavo je imela zvezda nizdoli, rep pa skoro v ravni črti navzgor. Bila je dosti svetla, lepa. Tudi večernica je bila čez mero svetla, in pozneje je luna celo noč tako jasno sijala, da bi bil lahko čital. A čez dan potem pa se je vreme sprevrglo — dobili smo snega dosti.

Ljubljana. — Kranjski železniški shod dne 24. januarja je bil sijajno obiskan. Od najvišjih dostojanstvenikov do vrlih županov prizadetih občin se je napolnila dvorana v „Unionu“ brez razlike političnih strank. — Deželni glavar Fran pl. Šuklje kot sklicatelj tega velevažnega shoda vse zborovalce dostojno pozdravi ter predlaga podpredsednika državne zbornice J. Pogačnika za predsednika, kateri da prečitati telegrafične pozdrave. Mej drugimi tudi: Rudolfovo. Najboljši uspeh! Nameravano železniško omrežje po Kranjskem naj se čimprej obistini! Belokranjska in transverzalna železnica naj povzdigne gospodarski razvoj mile Dolenjske. Za „Dolenjske Novice“ kanonik Žlogar. Deželni glavar nato poroča o novih potrebnih železnicah po Kranjskem, katerih sami ne moremo graditi, niti ne kot lokalnih, ker nimamo toliko denarnih sredstev. Pač pa mora država vsled lastne koristi in potrebe uprav v našem ozemlju graditi nove proge. Kranjska je ozadje Jadranskega morja proti Italiji. Država mora misliti tudi iz strateških ozirov na novo zvezo Dunaj-Adrija. Važni del te proge čez Wechsel na Štajersko je do Fehringa že zgotovljen. Gre se zdaj za podaljšanje čez Radgono-Rogatec, Brežice-Novo mesto. Po dovršitvi belokranjske železnice bi Dunaj dobil direktno zvezo z Dalmacijo. Po tej progbi bi se zmanjšala daljava Dunaj-Spljet za 147 km. — Še večji pomen pa bi imela ta proga, ako se podaljša ter zveže na eno stran s Trstom, na drugo pa s Pulo. Tekla bi od Rudolfovega v smeri Soteska, Žužemberk, Zdenska vas, Dobrepolje, Žlebič, Sodražica, Lož, Stari trg, Knežak, Ilirska Bistrica, Herpelje, od koder je že zveza v Trst in Pulo. — Dalje našteva proge: Postojna-Vipava; Ljubljana-Žiri-Goriška meja; Kamnik-Kranj-Žiri itd.

Povdarja, da se moramo sami ganiti, pred vsem skrbeti za projekte. K sreči smo bili ob gradnji dol. železnice ustanovili garancijski zaklad, ki bo leta 1910 narasel na 1.400.000 kron. Osnuje naj se centralni železniški odbor, ki naj stopi v dotiko z ministrstvi in vojno upravo in z lokalnimi odbori dotičnih krajev ob nameravanih progah. Glavni odbor naj stopi v zvezo tudi z železniškimi odbori drugih dežel. Pozivlja vse na krepko delo! Po kratki razpravi se sklenejo resolucije, ki priporočajo vse načrte g. glavarja v izvršitev. Osnuje naj se „glavni odbor za Kranjsko“ obstoječ iz 14 oseb, v katerem so zastopane vse struje. Potem naj se ustanove „lokalni odbori“ za nasvetovane proge. Za vas Dolenjce je važen nasvetovani odbor za progo Krško-Novomesto-Žužemberk. Za njegovo ustanovitev naj poskrbi drž. poslanec dr. Janko Hočvar. Za daljno progo Žužemberk-Stari trg odbor, ki poskrbi za nj, dež. poslanec Bartol iz Sodražice. — Sprejeta je bila tudi resolucija, ki pozivlja drž. poslance, dež. zbor, trgovsko zbornico, da se pri c. kr. vladi zavzamejo za pospešitev belokranjske železnice in da se naj pri zgradbah ozira na domače tvrdke. Poslanec Mandelj priporoča želje trebanjskega in mokronoškega okraja glede železniške zveze Radeče-Št. Janž-Trebnje-Žužemberk. Shod je navdušeno odobril vse nasvete. Torej pogumno na delo, da se prenovi obličje naše lepe dežele!

Domače novice.

Naznanilo. — Z mesecem sušcem bomo poslali naš list le zanesljivim naročnikom, ki so ali za l. 1909 plačali in ob enem tudi ponovili naročnino za l. 1910, ali pa so vsaj naznanili, da ostanejo naročniki in bodo naročnino v kratkem poslali.

Naš prevzvišeni g. knezoškof je potoval koncem onega meseca v Rim ter bil sprejet v zasebni avdijenci pri sv. Očetu, kateremu je poročal o stanju ljubljanske vladikovine. Pred nekaj dnevi se je srečno vrnil v Ljubljano.

Odlikovanje. Prečastiti g. kanonik Fran Špendal je prejel častno kolajno za 40letno zvesto službovanje. Dne 29. jan. uprav na dan njegovega godu mu jo je osebno izročil prebl. g. okr. glavar baron Rechbach y navzočnosti celega kapitlja, izrazujoč iskrena voščila.

Osebnosti. Č. g. Štefan Terškan se je odpovedal župniji Mirnapec. Ostane kot kapelan v Prečini. — V Mirnopec pride za administratorja č. g. Leopold Kolbezen iz Št. Jerneja, kamor gre za kapelana č. g. I. Sever. — Deželni odbor je imenoval učitelja na kranjski kmetijski šoli Antona Lapajneto za pisarniškega pristava na tem zavodu. — C. kr. avskultant Milan Kalan je od tukajšnjega okrožnega sodišča pozvan k deželnemu sodišču v Ljubljano.

S pošte. Tukajšnji poštni upravitelj g. Teodor Vidic je imenovan za poštnega nadupravnika. Pri tej priložnosti omenjamo,

da smo dobili že večkrat pritožbe, kako neuljudno se pri tej pošti ravna s strankami, pa tudi po nepotrebnem šikanira ljudi. Potniki ne dobijo sedežev, ko imajo nujna opravila v svojem kraju. Čemu pa razglašate, koliko prostorov ima poštni voz, če jih pa ljudem nočete oddati? G. nadoskrbniku priporočamo pazno oko!

C. kr. finančno ravnateljstvo za Kranjsko je premestilo gg. davčne upravniške meje drugimi; Wencals Ivana v Rudolfovo, Perhavec Ignacija v Metliko; gg. davčne oficijale: Sedlak Ernesta v Kostanjevico, Kobler Ernesta v Ribnico, gg. davčne asistente: Uderman Andreja v Kočevje in Ribnikar Stanislava v Žužemberk.

Poroka. Dne 1. februarja se je tu poročil g. Fran Stopar, gimn. učitelj, z gosp. Albino Jakše, oba sta iz znanih mestnih rodbin. Sicer je bilo vkup 8 oklicev, primerno število za kratek predpust.

Umrli je dne 27. januarja gospa Amalija Polanec, roj. Sedlaček, vdova po c. k. gimn. profesorju, ki je učiteljeval mnogo let na tukajšnjem gimnaziju. Ob mnogobrojni vdeležbi je bila 29. jan. na tukajšnjem pokopališču ob strani soproga položena k večnemu počitku.

Odbor Dol. pev. društva naznanja svojim članom, da se vrši občni zbor dne 12. t. m. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu s sledečim vsporedom: 1.) Nagovor predsednika. 2.) Poročilo tajnika. 3.) Poročilo blagajnika. 4.) Poročilo pregledovalcev računov. 5.) Volitev novega odbora. 6.) Slučajnosti. Odbor.

Izvanreden občni zbor za gozd v Rasnem vrši se dne 12. februarja ob 2. uri popoldan na rotovžu (soba na desno v pritličju). Prvi občni zbor, ki bi moral biti sklepčen že 29. januarja se je preložil za to, ker radi prepiche udeležbe ni moglo priti do volitve novega odbora. Prišlo je na občni zbor samo 6 posestnikov, kar kaže, kako malomarno je naše ljudstvo za stvar, ki je za vse meščane velikega pomena in zna postati še večjega pomena po novi belokranjski železnici, ki bo stekla v najkrajšem času mimo te hoste. Potem še-le se bo videlo koristi tega gozda, ko se bodo drva na prav lahak način in z majhnimi stroški izvažala in prodajala iz hoste. Meščani morajo biti ponosni na hosto, ki nosi celo ime „meščanska hosta“ in naj pridejo zanesljivo napovedanega dne kar v največjem številu na ta občni zbor. Odbor.

Razglas. Letni donesek za leto 1909 v znesku 1000 K Jožef Dullerjeve ustanove za deklisko balo je oddati. Pravico do te ustanove imajo zakonske potomke bratov in sestra dne 5. avgusta 1863. l. na Velikem Škrjančem pri Rudolfovem umrlega ustanovnika, ki so se leta 1909. omožile, v kolikor so lepe npravnosti in zmožne branja v deželni jezik. Prosivke za to ustanovo morajo svoje prošnje, opremljene z zakonitim rodopisom, z izpričevalom npravnosti in z dokazilom, da znajo brati, kakor tudi s poročnim listom vložiti do 1. marca 1910. l. pri podpisani deželni vladi. — C. kr. deželna vlada za Kranjsko. V Ljubljani, dne 17. januarja 1910.

Rokodelsko društvo je v svojem domu dne 2. in 6. februarja priredilo svoje predpustne veselice s petjem, s šaljivimi kupleti in burko Lumpacij Vagabund. Občinstvo je bilo zadovoljno, samo radi predolgih odmorov je godrnjalo.

Bolnišnica č. usmiljenih bratov si je omislila Röntgenov aparat, s katerim se vidijo notranja poškodovanja, zlomljene kosti, kroglice in sploh tuji predmeti v človeškem telesu. Istotako so dobili tudi sterilizator, aparat za čiščenje zdravniškega orodja. Tudi na Dolenjskem polagoma napredujemo.

Občni zbor društva rokodelskih mojstrov vrši se v nedeljo 13. februarja ob 10. uri popoldne v rokodelskem domu. Če zopet ne pride potrebno število članov, vrši se občni zbor pol ure pozneje ob vsakem številu navzočih. Na dnevnem redu je volitev novega odbora in važne raznoterosti. Odbor pa vljudno prosi vse svoje člane več zanimanja za to prepotrebno društvo. Naj pride tedaj vsak ter seboj pripelje vsaj enega novega uda, ki se lahko takoj vpiše.

Bela zastava — je pustni dan visela raz poslopje tukajšnjega okraj. sodišča. Gotovo redek slučaj!

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu januarju 1910 je 303 strank vložilo 101.462 K 74 h; 343 strank vzdignilo 188.430 K 73 h; 14 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 12.210 K; 363 menic se je eskomptovalo za 134.516 K; stanje vlog 3496.473 K 55 h; denarni promet 760.860 K 56 h; vseh strank bilo je 1452

Potres. V noči 29. januarja okrog ene se je čutil tudi v našem mestu dokaj močan potres. Smer je bila od zahoda proti vzhodu. Škode ni napravil. — Čita se o potresih daleč na okrog. Čutili so ga po vseh slovenskih pokrajinah.

Gospodarske drobtine.

— **Živinorejski in mlekarški tečaj** priredi ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu v torek in sredo dne 22. in 23. febr. t. l. Namen tečaju je izboljšanje kravjereje v zvezi z mlekarstvom. Na sporedu so sledeča predavanja: V torek, dne 22. febr. Od 9. do 11. dopoldne: Vrednost kravje reje. Odbiranje molznih krav. Raba krav za plemo. Krmljenje krav. Od 2. do 4. popoldne: Strežba molznih krav. Molža. Stroški kravje reje. V sredo, dne 23. februarja: Od 9. do 11. dopoldne: Prodaja mleka, Ravnanje z mlekom. Lastnosti mleku. Napake in pomanjkljivosti mleka. Mlečna posoda. Popoldne od 2. do 4. Prodaja smetane in surovega masla. Posnemanje. Naprava surovega masla. Napake surovega masla. Oddaja in razpošiljanje surovega masla. Pomen mlekarških zadrug. Pouk se pojasnjuje s praktičnim razkazovanjem. — Tečaj je namenjen našim gospodarjem in gospodinjam in je želeto, da se ga udeleže mnogoštevilno tudi naše gospodinje in kmetjska dekleta. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj se prihlasi po dopisnici ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu. Oddaljenim udeležencem plača ravnateljstvo stroške za pot in za hrano.

— **Kmetijski tečaj v Št. Jerneju.** Deželni odbor kranjski priredi od 20. do 22. februarja v Št. Jerneju kmetijski tečaj s sledečim sporedom: V nedeljo 20. februarja od 3. do 5. popoldne: Gnojenje in pridelovanje krme (ravnatelj Rohrman); v ponedeljek 21. februarja od 9. do 12. dopoldne: Prašičjareja (ravnatelj Rohrman); od 3. do 5. popoldne: Kletarstvo (vinarski nadzornik Skalicky); v torek 22. februarja od 9. do 12. dopoldne: Živinoreja (živinorejski nadzornik Legvart); od 3. do 5. popoldne: Konjereja in živinozdravstvo (veterinarni nadzornik Pavlin).

— **Nakupovanje konj za vojaške namene** bo dne 28. febr. t. l. v Št. Jerneju dopoldne ob devetih. Konji se bodo plačevali po 700 K in c. kr. kmetijsko ministrstvo dodane še po 100 K premije.

— **Da povzdigne rejo prasičev na Kranjskem**, je sklenil kranjski dež. odbor ustanoviti še to pomlad večje število postaj za mrjasce, postaj za plemenske prasiče in tri do štiri zavode za plemenske prasiče. Oni posestniki, ki nameravajo vpeljati tako postajo, morajo vložiti tozadevne prošnje do 10. februarja t. l. na deželni odbor v Ljubljani.

Raznoterosti.

* **Samostanske knjižnice v Avstriji.** Veliko zanimanje za stare rokopise, ki se kaže sedaj v vseh kulturnih državah, dovedlo je do tega, da so se začeli v Avstriji posebno zanimati za samostanske knjižnice. Ugotovljeno je, da imajo samostanske knjižnice vrlo znamenite reči. Zlasti so samostani od leta 1848 naprej zelo pomnožili svoje knjižnice. V samostanskih bibliotekah se nahaja 2 in pol milijona tiskanih knjig, 25.000 inkunablov in 25.000 znamenitih rokopisov.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Za mesec januar: Neimenovan duhovnik 90 K. Prem. g. Seb. Elbert, prošt v Rudolfovem, č. gg. M. Erzar, dekan v Semiču, F. Schweiger, dekan v Leskovcu, I. Dol. hran. v Metliki, č. gg. M. Nemanich in Jak. Porenta po 20 K, gospa Berta Vojska 20 K. Gospa Mar. Pegan, trg., g. J. Picsek trg. v Novem mestu, Fr. Majzelj, mesar v Beli cerkvi, preč. g. Ig. Salehar, duh. svetnik, dr. Sterger Przemysl, č. g. Pom. Varl, kaplan na Raki, č. g. Česenj, župnik, dr. Jos. Lesar, prorektor semenišča v Ljubljani po 10 K. Čast. g. Česarek, župnik 6 K. Pl. Šuklje, J. Gerdešič, sod. svetnik, P. Bernard Vovk po 4 K. Bernard dimnikar 3 K.

Nadalje p. n. gg. Čizmek, ofic., A. Pauser, dr. Žitke, dr. Vaupotič, A. Pöll v. Föhrenau, Rohrmann, vodja na Grmu po 2 K. A. Agnitsch, Aumann, F. v. Fichtenau, Foršek, dr. Hrašovec, Jarc, sod. svet., E. Kastelic, I. Kastelic, Košak, Krajec nasl., Mikolič, J. Perko, Rizzoli, sod. svet., F. Seidl, B. Skalicky, dr. Globevnik, Albin Schiffrer, T. Vidic, č. g. Gnidovec, vikar, Šplichal, Zurec, župan, Zdolšek, adj., č. g. Žlogar, kan., Klemenčič, J. Verbič, A. Šporec, tajnik po 1 K. gospa Durini in Reitz, urar po 60 v. Pristov, dav. sluga 50 v.

Vsem veldušnim dobrotnikom srčna hvala! Z njih izdatno pomočjo je bilo mogoče preriniti se skozi prvi mesec tega leta, ki je bil poln največjih stroškov. Pol leta bo kmalu za nami, 70 dijakom so bile omogočene študije po požrtvovalnosti dobrotnikov. Prejemkov je bilo 2946 K 88 v, izdatkov 2478 K 18 v. Iz ogromnih izdatkov je pač razvidno, kako nujna da je pomoč. Zato tudi prosim one, ki so z raznimi izgovori do zdaj le od daleč gledali, naj pridejo tudi oni na pomoč. Tu je denar najbolje naložen v prid slovenskega ljudstva. Dosedajnim dobrotnikom povrni Bog in nam nakloni novih!

Dr. Ciril Ažman.

Loterijske številke.

TRST,	29. januarja	15	48	37	51	90
GRADEC,	5. februarja	17	43	52	80	75

ZAHVALA.

Za mnoge dokaze srčnega sočutja povodom bolezni in smrti našega iskreno ljubljenega brata, oziroma svaka in strica, prečastitega gospoda

Ivan-a Podboj-a,

duhovnega svetnika in župnika v pokoju,

izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo. Posebno se pristrčno zahvaljujemo mil. gosp. proštu dr. S. Elbertu ter ostali preč duhovščini celega dekanata, preč. gg. oo. frančiškanom in Usmiljenim bratom, veleblag. g. okr. glavarju baronu Viljemu Rechbachu, preblag. g. predsedniku okrož. sodišča dr. Jak. Kavčič-u preblag. g. notarju Kušar-ju iz Trebnjega, vsem ostalim p. n. uradnikom in zastopnikom tukajšnjih uradov, p. n. gg. zastopnikom raznih društev iz Toplice in od drugod, slavni požarni brambi in Marijini družbi iz Toplice in vsem ostalim občanom, p. n. darovateljem krasnih vencev, p. n. gg. pevcem za ginljivo petje pri mrtvašnici in na kolodvoru in vsem p. n. gospem in gospodom spremljevalcem od blizu in daleč.

Osobito se še zahvaljujemo preč. duhovščini v Ribnici, slavnemu uradništvu, trškemu zastopništvu in vsem drugim slavnim korporacijam, cenjenim tržanom in okoličanom, posebe še: visokočast. gosp. kanoniku Fr. Dolinar, ki je vodil spreved, in visokočast. gosp. kanoniku in c. kr. profesorju Anton Kržič, ranjkega najboljšemu prijatelju, za častno spremstvo dragega nam pokojnika k njega zadnjemu počitku in globoko v srca segajoče izraze prave ljubezni do pokojnika in tolažilne besede se najiskrenejše zahvaljujemo.

Žaluojača rodbina Podboj-eva.

RIBNICA, 10. februarja 1910.

(43)

Dražbeni oklic.

E 684/9

6

Dne 24. februarja 1910 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj označenih sodniji v izbi št. 6 dražba zemljišč vl. št. 182 in 204 k. o. Gor. Polje. Nepremičninama, ki ju je prodati na dražbi, je določena vrednost za ul. št. 204 k. o. Gor. Polje 610 K 48 h, za ul. št. 182 iste kat. občine pa 306 K 24 h.

Najmanjši ponudek znaša za ul. št. 204 k. o. Gor. Polje 407 K, za ul. št. 182 iste kat. občine pa 204 K 16 h. Pod tema zneskoma se ne prodaje.

Dražbene pogoje, ki se obenem odobre in listine, ki se tičejo nepremičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj označenih sodniji v izbi št. 5. med opravičnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglasiti pri sodniji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati gledé nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičninah pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodniji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj označenih sodniji, niti ne imenujejo tej v sodnem okraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem, oddelek II.,

dne 8. januarja 1910.

(30)

Stanovanje

lepo, prostorno, obstoječe iz treh sob, kopalne sobe, kuhinje, jedilne

shrambe in z vsemi pritliklinami se odda s 1. majem v Dergančevi hiši v Kandiji.

(27-2-1)

Okrajna posojilnica v Krškem

ima v torek, 22. febr. t. l. popoldne ob treh v svoji pisarni

redni občni zbor

s sledečim dnevnim redom:

1. Računski zaključek za l. 1909. (26)

2. Volitev načelstva in nadzorstva.

3. Predlogi in ev. revizijsko poročilo.

V slučaju nesklepčnosti ob treh, vrši se drugi občni zbor ob polu štirih ne glede na število navzočnih zadrušnikov.

Hiša je na prodaj na Brodu

četrt ure od Novega mesta, prav na lepem ugodnem kraju s trafiko in z gostilniškim obrtom, tremi sobami, kulinjo in jedilno shrambo. Zraven se nahaja klet, dva svinjska hleva in kozoloc, vrt in dve njivi sedem mernikov posetje. — Več in cena se izve ravno tam pri lastniku Antonu Jeričku na Brodu št. 4. (13-3-2)

Oddaja ameriških trt in cepljenk.

Kmetijska podružnica v Novem mestu ima naprodaj prav lepe sajenke riparije portalis in cepljenke.

Cena sajenkam je določena na 4 K za 100 trt, cepljenkam pa na 20 K za 100 trt. Pri večjih naročilih se cena cepljenkam primerno zniža. Cepljenke so požlahtnene z najbolj priporočenimi vrstami, kakor s španjolom, z laškim rizlingom, z veltlincom, z rdečim vrhom, s silvancem, z belim burgundcem, s krajevino in žametasto črnino. Pravico do trt imajo vinogradniki iz novomeškega in drugih dolenskih okrajev. (32)

Naročila se sprejemajo do 28. februarja 1910.

Vabilo k občnemu zboru kmetijske podružnice v Novem mestu

ki bo v pondeljek, dne 28. februarja t. l. ob dveh popoldne v društvenem prostoru (v hiši g. Jakšeta v Novem mestu.)

Spored:

1. Poročilo o delovanju podružnice.
2. Poročilo o računih. (31)
3. Volitev novega odbora.
4. Predlogi za občni zbor v Ljubljani.
5. Slučajnosti.
6. O pomenu in uredbi živinorejske zadruge za novomeško okolico. Poročevalec ravnatelj V. Rohrman.

Opomnja. Če ob zgoraj določenem času ne pride zadosti udov, se bo občni zbor vršil pol ure pozneje z istim sporedom, ne glede na število navzočih.

Odbor kmetijske podružnice v Novem mestu.

Na prodaj je

(28-3-1)

POSESTVO

obstoječe: hiša pripravna za vsako obrt, gospodarsko poslopje, vrtovi s sadjem, njive, gojzdi, travniki in vinograd, pri glavni cesti na Studencu — iz proste roke. — Pogoji in cena ugodni.

Natančna pojasnila se zvedó pri

Anton Rotu na Studencu, pošta Radna pri Sevnici.

Mlin s šestimi tečaji

je takoj na prodaj pri Francu Glavan na Dvoru pri Žužemberku. Za denar se tudi počaka.

Ravno tam se tudi odda v najem

(18-2-2)

dobro idoča kovačija (fužina)

na reki Krki.

Proda se radi preselitve jako dobro ohranjen

klavir

po ugodni ceni; več se izve pri uprav. Dol. Novic.

(2-3-3)

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo (7-0-3)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4¹/₂ %

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Resnično!

(12-3-3)

Gustav Murn je edini svečar in lektor v Novem mestu, ki ima največjo zalogo pristnih voščenih sveč lastnega izdelka po najnižji ceni preč. duhovščini in slav. občinstvu na blagohotno razpolago, ter se istim najvljudneje priporoča za mnogobrojni obisk.

Plačuje mēd, vosek in voščine po najvišji ceni. Pisma naročila se takoj izvršujejo.

Vrtnarskega učenca

sprejme kmetijska šola na Grmu. Pouk traja tri leta. Vrtnarski učenec dobi prosto hrano, potrebno obleko in obuvalo. Kdor želi stopiti v pouk, naj se obrne takoj na ravnateljstvo šole. Nastop službe s 1. marcem. (33-2-1)

Skroz 20 let se je obnesla

Kathreiner Kneipp-sladna kava v vsaki družini vedno kot najizvrstnejši pridavek k bobovi kavi in kot njen nadomestek, kjer je bobova kava vsled njenega razburjajočega vpliva zabranjena. Za otroke ni zdravejše kavine pijače kot je čist Kathreiner.

Otroci uspevajo krasno.

Otvoritev trgovine.

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je otvoril v lastni hiši v Žabjivasi

trgovino s špecerijskim blagom

in se priporoča p. n. odjemalcem za obilni obisk ter zagotavlja iste postreči vedno z svežim, dobrim in cenanim blagom.

(21-3-2)

Spoštovanjem

L. J. Medvešek.

Parna opekarna v Zalogu (Breitenau)

ima vedno v zalogi

(14-0-2,

najboljši in najceneji opeko vsake vrste.

Naročila in vprašanja sprejema oskrbnistvo graščine Zalog (Breitenau) pri Rudolfovem.

Učenko

sprejem takoj za mojo manufakturno trgovino (23-2-2)

T. Ogrin — Novomesto.

Slovensko podjetje!

Franc Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg štev. 22 in 23.

Tiskana in tkana bombaževina

Bela in rjava kotonina

(4-12-2)

Domače in angleško sukno

Francoska svila

Modno blago iz prvih tvornic

Najboljše češko platno

Popolne opreme za neveste

Oprave za hotele in stanovanja

Največja zaloga preprog

Solidna postrežba!

Nizke cene!